

“ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੋ”

ਮੱਤੀ 23:1-39; ਮਰਕੁਸ 12:38-40; ਲੂਕਾ 20:45-47,
ਇਕ ਨੇੜ ਝਾਰ

ਇਕ ਦਿਨ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘‘ਖ਼ਬਰਦਾਰ, ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੋ’’¹ (ਮੱਤੀ 16:6)। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਚੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ, ‘‘ਉਹ ਸਮਝੇ ਭਈ ਉਸ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ’’ (ਮੱਤੀ 16: 12)² ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਜੋ ਕਪਟ ਹੈ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੋ’’ (ਲੂਕਾ 12: 1)³

ਮਸੀਹ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਠੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੰਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਸਨ। ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਠ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸਨ,⁴ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿੰਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਮੱਤੀ 23 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਓਨਾ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ (ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਭਾਵ) ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਮੀਰ ਕਪਟ ਸੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੱਤੀ 23: ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਕਠੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਪਾਠ ਦਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ⁵ ਅਸੀਂ ਕਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ— ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਜੋੜਦਾ ਹਾਂ: ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਲੋੜ ਹੈ; ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਪਾਪ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ‘‘ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਝਟਕਾ’’ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਪਟ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ,⁶ ਪਰ ਆਪਣੇ ਕਪਟ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੱਤੀ 23 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ।⁷

ਵਿਆਖਿਆ* (ਮੱਤੀ 23:1-12; ਮਰਕੁਸ 12:38, 39; ਲੂਕਾ 20:45, 46)

ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਹਾਇਆਂ’ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣੀਆਂ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ: ‘ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਮੂਸਾ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ’ (ਮੱਤੀ 23:2)। ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।⁹ ‘ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿਣ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨ ਲੈਣਾ’ (ਮੱਤੀ 23:3)। ਭਾਵ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਜੋ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨ ਲੈਣਾ,’ ‘ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ’ (ਮੱਤੀ 23:3)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸਾਰ ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। NIV ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ‘ਉਹ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।’ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫ਼ਰੀਸੀ ਕਪਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ (ਮੱਤੀ 23: 13, 14, 15, 23, 25, 27, 29; ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 12: 1)।¹⁰

ਮਸੀਹ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੀ ‘ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ’ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ: ‘ਉਹ ਭਾਰੇ ਬੋਝ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਿਆਂ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉੱਗਲ ਨਾਲ ਖਿਸਕਾਉਣ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ’ (ਮੱਤੀ 23:4)। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15: 10), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 7:3)। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਦਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਕੱਢ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇ।¹¹ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਕੁਰਬਾਨ’ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵੇਖੀ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 7: 11-13)।¹² ਮੰਨਤ ਮੰਨਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੰਨਤ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਠ ਲਈ ਉਪਰਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ (ਮੱਤੀ 23: 16-22)।

ਤਾਂ ਵੀ, ਫ਼ਰੀਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤ ਧਰਮੀ ਮੰਨਣ: ‘ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਭ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤਵੀਤ ਚੌੜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ’ (ਮੱਤੀ 23:5)। ‘ਤਵੀਤ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਬਚਾਅ ਸਾਧਕ, ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਪਾਅ ਹੈ।’¹³ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਲਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਆਇਤਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਡੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਗਾਠਾਂ ਤੇ ਟੰਗਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਣਾਈ ਰਵਾਇਤ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6:8, 9 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸੀ¹⁴ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 11: 18-20 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਫ਼ਰੀਸੀ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਬਣਵਾ ਕੇ ‘ਆਪਣੇ ਤਵੀਤ ਚੌੜੇ ਕਰਦੇ’ ਸਨ।¹⁵

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘[ਉਹ] ਆਪਣੀਆਂ ਝਾਲਰਾਂ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ’ (ਮੱਤੀ 23:5)। ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਸਰਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ‘ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ’ ਤੇ ਝਾਲਰਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 15:38, 39; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 22: 12)।¹⁶ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰ ਝਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਲਪਿਤ

ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ¹⁷ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਲੰਮੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੀ ਤੁਰਨਾ ਫਿਰਨਾ’ (ਮਰਕੁਸ 12:38; ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 20:46) ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਹੁੰਜਾ ਵੇਰਨ ਵਾਲੇ ਲੰਮੇ ਚੋਰੇ ‘ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਿਬਾਸ’ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 12:38; LB)¹⁸

ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਸਨ? ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ: ‘ਮਹਿਮਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉੱਚੀਆਂ ਥਾਵਾਂ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹਨ (ਮੱਤੀ 23:6)। ਇਹ ਥਾਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੇ ਵਾਲੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 14:7-11)। ‘ਅਤੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਗਲੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ’ (ਮੱਤੀ 23:6) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹਨ। ‘ਅਗਲੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਅਰਧਚੱਕਰ ਵਾਲੀ ਕਤਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਡੈਸਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ।’¹⁹ ‘ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਣਾਮ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਕੋਲ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਹਨ’ (ਮੱਤੀ 23:7)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਮ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ‘ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ’ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸ਼ੋਭਾ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ।

‘ਸੁਆਮੀ ਜੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ:

ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਆਮੀ ਨਾ ਕਹਾਓ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ [ਅਰਥਾਤ, ਮਸੀਹ²⁰] ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਸੌਭੋ ਭਾਈ ਹੋ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਤਾ ਨਾ ਆਖੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕੋ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਅਰ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕ ਕਹਾਓ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲਕ ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਸੀਹ (ਮੱਤੀ 23:8-10)²¹

ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਗੁਰੂ’ ‘ਫ਼ਾਦਰ/ਪਾਦਰੀ (ਪਿਤਾ)’ ਜਾਂ ‘ਸੁਆਮੀ (ਮਾਲਕ)’ ਨਾ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ‘ਉਸਤਾਦ’ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:11) ਜਾਂ ‘ਆਗੂ’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:17, 24) ਹੋਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ‘ਪਿਤਾ’ ਕਹਿਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:2)²² ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਪਰ ‘ਕੁਝ ਚੁਣੇ ਹੋਏ’ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਰੁਤਬਾ ਦੇਣਾ। ਮਹਾਨ ਰਸੂਲ ਸਿਰਫ਼ ‘ਭਾਈ ਪੌਲਸ’ ਹੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ (2 ਪਤਰਸ 3:15), ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਔਰਤ ਸਹਿਕਰਮੀ ‘ਭੈਣ ਫ਼ੀਬੀ’ (ਰੋਮੀਆਂ 16:1)। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਲਈ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਾਹਾਕਾਰ (ਮੱਤੀ 23:13-36; ਮਰਕੁਸ 12:40; ਲੂਕਾ 20:47)

ਹੁਣ ਯਿਸੂ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਅੱਠ ‘ਹਾਇ’ ਕਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਮੱਤੀ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਠਵੀਂ ‘ਹਾਇ’ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ²³ ਹਾਹਾਕਾਰ ਲਈ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਬਦ’ ਹਨ।²⁴ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ²⁵

ਰਵਾਇਤ ਬਨਾਮ ਸਚਿਆਈ (ਮੱਤੀ 23:13)

ਮਸੀਹਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਬਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ, ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ।²⁶

ਧਨ ਬਨਾਮ ਕਿਰਪਾ (ਮੱਤੀ 23: 14; ਮਰਕੁਸ 12: 40; ਲੂਕਾ 20: 47)

ਜਦੋਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਠੱਗਣ ਲਈ ਵਿਓਂਤ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਨ।²⁷ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਭਿਆਨਕ ਪਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਕੁਚ 22:22-24; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 27: 19)।

ਜਿੱਤਾਂ ਬਨਾਮ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਲੋਕ (ਮੱਤੀ 23: 15)

ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਗਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ (ਆਇਤ 15)²⁸ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੱਚੇ ਖ਼ੁਦਾ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫ਼ਰੀਸੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸੱਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਖਾ ਕੇ ‘ਜਿਤ’ ਪਾਉਣ ਤੇ, ਉਹ ਚੇਲਾ ‘ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਰੀਤ’ (ਮਰਕੁਸ 7: 3) ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਗਣਾ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ‘ਨਰਕ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਭਾਗੀ’ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।²⁹

ਸਹੂਲਤ ਬਨਾਮ ਸਮਰਪਣ (ਮੱਤੀ 23: 16-22)

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹੁੰ ਐਂਵੇਂ ਨਾ ਖਾਧੀ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 30: 2)। ਪਰ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹੁੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਧੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਨਾ ਪਵੇ (ਮੱਤੀ 23: 16, 18)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 17, 19-22)। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ: ‘ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਨਾ ਖਾਣੀ, ਨਾ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਧਰਤੀ ਦੀ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਹੈ’ (ਮੱਤੀ 5: 34, 35)।

ਛੋਟੇ ਬਨਾਮ ਵੱਡੇ (ਮੱਤੀ 23: 23, 24)

ਫ਼ਰੀਸੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੋੜੇ ਗਏ ਪੁਦੀਨੇ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਅਰਥਾਤ ਦਸਵੰਧ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜੇ ਚੌਕਸ ਸਨ।³⁰ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਅਚੇਤ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘... ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਨਿਆਉਂ ਅਰ ਦਯਾ ਅਰ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ’ ਸੀ (ਆਇਤ 23³¹; ਵੇਖੋ ਮੀਕਾ 6: 8)।

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਗੂ’³² ਆਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ‘ਮੱਛਰ ਪੁਣ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਉਠ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ’ (ਮੱਤੀ 23: 24)। ਇਸ ਅਰਥ-ਹਾਸ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੱਛਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਲੇਵੀਆਂ 11: 20, 23) ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਉਨੇ ਹੀ ਅਸੁੱਧ ਉਠ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ (ਲੇਵੀਆਂ 11: 4)।

23 ਅਤੇ 24 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਛੋਟਾ’ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਬਿਲਕੁਲ

ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ [ਅਰਥਾਤ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ] ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ [ਭਾਵ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ] ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡਦੇ’’ (ਮੱਤੀ 23:23)।

ਸਤ੍ਰਾ ਬਨਾਮ ਆਤਮਾ (ਮੱਤੀ 23:25, 26)

ਮਸੀਹ ਨੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵਰਤੀ ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਂ ਚਮਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਗੰਦੇ ਸਨ (ਆਇਤ 25; ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 11:39)। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਟੋਰੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ (ਆਇਤ 26)। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਨਾ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਕੱਪ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਜੇ ਮਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਆਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ!

ਵਿਖਾਵਾ ਬਨਾਮ ਅਸਲੀਅਤ (ਮੱਤੀ 23:27, 28)

ਯਿਸੂ ਨੇ ਬਾਹਰ-ਅੰਦਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫ਼ਰਕ ਵਰਤਿਆ:³³ ਫ਼ਰੀਸੀ ‘‘ਕਲੀ ਫੇਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਬਰਾਂ ਵਰਗੇ’’ ਸਨ, ‘‘ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪਲੀਤੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ’’ (ਆਇਤ 27)। ਫ਼ਰੀਸੀ ਬਾਹਰੋਂ ਧਰਮੀ ਸਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ‘‘ਕਪਟ ਅਤੇ ਕੁਧਰਮ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ’’ ਸਨ (ਆਇਤ 28)।

ਨਿਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਨਾਮ ਹਕੀਕਤ (ਮੱਤੀ 23:29-36)

ਫ਼ਰੀਸੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਆਇਤ 29) ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦਾਇਆਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਆਇਤ 30; ਵੇਖੋ ਆਇਤ 37)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵਰਗੇ ਸਨ (ਆਇਤਾਂ 31, 32)।³⁴ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ (ਆਇਤ 36) ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏਆਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਆਇਤ 34³⁵)। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਾਰਣ ‘‘ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਲਹੂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਸੱਭੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ੁੰਮੇ ਆਵੇ ... ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇ ਆਵੇਗਾ’’ (ਆਇਤਾਂ 35, 36; LB)।

ਵਿਰਲਾਪ (ਮੱਤੀ 23:37-39)

ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਦੇਸ਼ਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਸਦਾ *ਗੰਭੀਰ* ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਈਬਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ ਉਸੇ ਨੂੰ ਤਾੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ’’ (ਕਹਾਉਤਾਂ 3:12, ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:6)। ਤਾੜਨਾ ਜਾਂ ਝਿੜਕਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਯਿਸੂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਤੇ ਰੋਇਆ ਸੀ (ਲੂਕਾ 19:41-44)। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਹੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ, ਹੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ! ਤੂੰ ਜੋ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਘੱਲੇ ਗਏ ਪਥਰਾਉ ਕਰਦਾ ਹੈ’’ (ਮੱਤੀ 23:27)।³⁶ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਦ ਮਸੀਹਾ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ‘‘ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਚਾਹਿਆ ਜੋ ਤੇਰੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਕੜੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ’’³⁷ ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਚਾਹਿਆ’’ (ਆਇਤ 37)। ‘‘ਦਾਉਦ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ’’³⁸ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਭਿਆਨਕ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ: ‘‘ਵੇਖੋ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਜਾੜ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’’ (ਆਇਤ 38)। ‘‘ਘਰ’’ ਸ਼ਬਦ ਹੈਕਲ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।³⁹ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਹੈਕਲ ਰੋਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।⁴⁰ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨੀ ਇੰਨੀ ਪੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ।

ਤਾਂ ਵੀ ਯਿਸੂ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਾਸ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਣ।⁴¹ ਇਹ ਤੜਪ ਉਸ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ: ‘‘ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਏਦੋਂ ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਨਾ ਵੇਖੋਗੇ ਜਦ ਤੋੜੀ ਇਹ ਨਾ ਕਹੇਗੇ ਭਈ ਮੁਬਾਰਕ ਹੈ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’’ (ਆਇਤ 39)। ਆਇਤ 39 ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਹਿੱਸਾ ਮਸੀਹਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਬੂਰ [ਜ਼ਬੂਰ 118]⁴² ਦੀ ਆਇਤ 26 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਗੂੰਜੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 21:9; ਮਰਕੁਸ 11:9; ਲੂਕਾ 19:38; ਯੂਹੰਨਾ 12:13)। ਅਫਸੋਸ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ‘‘ਵੇਖਣ’’ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ (ਆਪਣੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਇਹੋ ਇੱਕੋ ਇਕ ਆਸ ਸੀ।⁴³

ਸਾਰ

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ, ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:⁴⁴

- (1) ਖੁਦਾ ਕਪਟ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚੀਏ।
- (2) ਖੁਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕਹੀਏ, ‘‘ਮੁਬਾਰਕ ਹੈ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’’ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮੰਨੀਏ।
- (3) ਖੁਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀਏ⁴⁵ ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਨਾ ਕਹੇ ‘‘ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਚਾਹਿਆ ਜੋ ਤੇਰੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਕੜੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਚਾਹਿਆ’’!

ਨੋਟਸ

ਇਸ ਸਰਮਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਬਦਲਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ੌਕ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਮਨ ਛੋਟੀ ਡੱਬੀ (ਤਵੀਤ ਵਰਗੀ), ਲੱਛੇ, ਕੱਪ, ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ, ਜਾਂ ਮੁਰਗੀ ਦੀ ਆਪਣੇ

ਚੁਚਿਆਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਚਿਤਾਵਨੀ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰੋਦੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 16:6; ਮਰਕੁਸ 8:15)। ਪਰ ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ²ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ। ³ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, *ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 4 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਇਕ ਅਯਾਲੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ⁴ਆਮ ਅਰਥ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਸਮੀਖਿਆ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ *ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 1 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਸੰਸਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਆਇਆ’ ਪਾਠ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਾਠ ‘‘ਹੇ ਪਰਮੇਸੁਰ, ਦਯਾ ਕਰ!’’ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ⁵ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ‘ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ!’ ਪਾਠ ਬਾਈਬਲ ਕਲਾਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਵੇਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ⁶ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਪਟ ਹੋਣਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਪਟੀ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬੇਮੇਲਪਣ ਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ। ⁷ਅਗਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਚਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਬਣਾਓ। ⁸ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਪ ਭਾਗ ਵਾਰੇਨ ਵਿਅਰਸਥੇ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 1 (ਵ੍ਹੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1989), 83–86 ਵਿੱਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ⁹ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ *ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 1 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਸੰਸਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਆਇਆ’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ¹⁰ਤੁਸੀਂ ‘ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ!’ ਪਾਠ ਵਿਚ ‘ਕਪਟੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

¹¹ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਕੱਢ ਲਏ ਸਨ।’ ¹²*ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 3 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਇਕ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਬੁਰਾ ਬਣ ਗਿਆ’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ¹³*ਦ ਅਨੈਲਿਟਿਕਲ ਗ੍ਰੀਕ ਲੈਕਸੀਕਨ* (ਲੰਡਨ: ਸੈਮੂਏਲ ਬੈਗਸਟਰ ਐਂਡ ਸੰਜ ਲਿ., 1971), 431. ¹⁴ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6:8, 9 ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਘਰ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕੂਚ 13:9; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 11:18)। ਪਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਨਾਲੋਂ ਡੱਬੀ ਪਹਿਨਣਾ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਤਵੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰ ਮੇਰੇ ਟ੍ਰੈਕਟ ‘ਟੀਚਿੰਗ ਅਵਰ ਚਿਲਡਰਨ ਟੂ ਲਵ ਗੌਡ’ (ਫੋਰਟ ਵਰਥ, ਟੈਕਸਸ: ਸਟਾਰ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ) ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ¹⁵ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ‘ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਆਤਮਿਕ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਡੱਬੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਵੱਡੀ ਹੈ!’ ¹⁶ਪਿਛਲੇ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ‘ਝਾਲਰ’ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ (ਮੱਤੀ 9:20; 14:36)। ¹⁷ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ‘ਆਡੰਬਰੀ ਵਿਖਾਵਿਆਂ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ (ਮੱਤੀ 23:14; ਮਰਕੁਸ 12:40)। ¹⁸ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ਾਸ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਫ਼ਰੀਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਪਣੇ ‘ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ’ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ¹⁹ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਐਂਡ ਫ਼ਿਲਿੱਪ ਵਾਈ. ਪੈਂਡਲਟਨ, *ਦ ਫੋਰਫੋਲਡ ਗੋਸਪਲ ਆਰ ਏ ਹਾਰਮਨੀ ਆਫ ਦ ਫੋਰ ਗੋਸਪਲਜ਼* (ਸਿੰਸਿਨਾਟੀ: ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 313. ²⁰ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਹੇ ਰੱਬੀ’ ਆਖਦੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 26:25; ਮਰਕੁਸ 9:5; ਯੂਹੰਨਾ 3:2)।

²¹ਆਇਤ 10 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਹਲੀਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਏ (ਆਇਤਾਂ 11, 12; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 20:26, 27; ਮਰਕੁਸ 10:43, 44)। ²²ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ‘‘ਪਿਤਾ’’ ਆਖਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਵਚਲ ਦੱਸਿਆ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:15), ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਫ਼ਾਦਰ ਪੌਲੁਸ’’ ਕਹਿ ਕੇ ਸਲਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ²³KJV ਵਿਚ ਮੱਤੀ 23:14 ਵਿਚ ਅੱਠਵੀਂ ਹਾਇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ NASB ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੱਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਡਾਂਟ ਵਿਚ ਇਹ ਫੇਰ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੱਤੀ ਵਿਚ KJV ਵਿਚ ਅਤੇ NASB ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅੱਠਵੀਂ ‘‘ਹਾਇ’’ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਾਂਗਾ। ²⁴ਡੇਵਿਡ ਸਮਿਥ, *ਅਵਰ ਲੌਰਡ’ਜ਼ ਅਰਥਲੀ ਲਾਈਫ਼* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਜੀ. ਐੱਚ. ਡੋਰਨ, 1926), 353; ਐੱਚ. ਆਈ. ਹੇਸਟਰ, *ਦ ਹਾਰਟ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਲਿਬਰਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਵਾਲਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1963), 194 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ²⁵ਵਾਰੇਨ ਵਿਅਰਸਬੇ ਨੇ ‘‘ਹਾਇ’’ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖਰਾ ਢੰਗ ਅਪਨਾਇਆ (ਵਿਅਰਸਬੇ, 84–86)। ²⁶ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿਦਗੀ, 4 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘‘ਇਕ ਅਯਾਲੀ ਦੀ ਪਰਵਾਰ’’ ਪਾਠ ਵਿਚ ਲੂਕਾ 11:52 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ। ²⁷ਅਸੀਂ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ‘‘ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਘਰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ’’ ਸਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੁਝ ਬੇਇਖਲਾਕੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਵੇਖਾਂਗੇ। ²⁸ਕੋਏ ਰੋਪਰ, ‘‘ਫੈਕਟਰਜ਼ ਕੰਟ੍ਰਿਬਿਊਟਿੰਗ ਟੂ ਦ ਓਰਿਜਨ ਐਂਡ ਸਕਸੈੱਸ ਆਫ਼ ਦ ਪ੍ਰੀ-ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਜਿਊਇਸ਼ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਮੂਵਮੈਂਟ’’ (Ph. D. diss., ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, 1988), 20–49. ²⁹ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਦਾ’’ ਦੀ ਇਬਰਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ‘‘ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ’’ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਯਾਕੂਬ 3:6 ਵਿਚ ਜੀਭ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ³⁰ਪੁਦੀਨਾ ਸਵਾਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਖਾਣ ਵਿਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਸੌਂਫ਼ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

³¹‘‘ਭਾਰਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ‘‘ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ!’’ ਪਾਠ ਵਿਚ ‘‘ਹੌਲੇ’’ ਅਤੇ ‘‘ਭਾਰੇ’’ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ। ³²ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਗੂਓ’’ ਕਿਹਾ (ਆਇਤਾਂ 16, 24)। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ, ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 15:14. ³³‘‘ਹਾਇ’’ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੇਲ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਿਆ। ³⁴ਇਸ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨੇ ‘‘ਹਾਬਲ ਧਰਮੀ ਦੇ ਲਹੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ... ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਲਹੂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ’’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਦੱਸਿਆ (ਮੱਤੀ 23:35)। ਹਾਬਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਤਪਤ 4:8 ਵਿਚ ਹੈ; ਜ਼ਕਰਯਾਹ (ਛੋਟਾ ਨਬੀ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ 2 ਇਤਿਹਾਸ 24:20–22 ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਉਤਪਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ 2 ਇਤਿਹਾਸ ਤਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ‘‘ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਤਕ’’ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਹੈ। ³⁵ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਆਇਤ 34 ਤੇ ਚੰਗਾ ਟੀਕਾ ਹੈ। ‘‘ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੋਗੇ’’ ਵਾਕ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸਿਨਾਗੋਗਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23)। ³⁶ਮੱਤੀ 23:37–39 ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪਿਰੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਕਹੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 13:34, 35)। ³⁷ਮੈਂ ਕੁਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਚੂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ³⁸ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 48:1, 8. ³⁹ਆਇਤ 38 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 12:7 ਨਾਲ ਕਰੋ। ⁴⁰ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਾਠ ‘‘ਹੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਮੌਕੇ’’ ਵਿਚ ਲੂਕਾ 19:41–44 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤਬਾਹੀ (ਹੈਕਲ ਸਮੇਤ) ਤੇ ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ

ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

⁴¹ਯੂਨਾਹ ਨੇ ਨੀਨਵਾਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਯੂਨਾਹ 3:4); ਪਰ ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੌਬਾ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (ਯੂਨਾਹ 3:10)। ਖੁਦਾ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਹੈ।⁴²ਜ਼ਬੂਰ 118 ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਬੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:11)। ਦਿਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਸੀਹ ਨੇ ਜ਼ਬੂਰ 118 ਦੀ ਆਇਤ 22 ਦੁਹਰਾਈ ਸੀ (ਮੱਤੀ 21:42), ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਬੂਵਤ ਸੀ ਕਿ ਰਹਿਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣਗੇ।⁴³ਮੱਤੀ 23:39 ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤਦ ਤਕ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਜਦ ਤਕ ਮੈਂ ਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ (ਜੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ)। ਪਰ ਜ਼ਬੂਰ 118:26 ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਆਇਤ ਦੀ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਹਾਲਤ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਆਸ ਸੀ। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਇਕ ਆਖ਼ਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਇਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਤੀ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਵੇਗਾ, ਜਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰ. ਟੀ. ਫ੍ਰਾਂਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਜਦ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਕਹੋਗੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਕੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਥਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ; ... ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।’’ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਤੌਬਾ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਅਧਿਆਇ 23 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਖ਼ੀਰ ਤਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਸਿਖਰ ਹੈ), ਬਲਕਿ [ਮੱਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ] ਇੰਜੀਲ [ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ] ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਆਖ਼ਰੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਕ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (8:11-12; 12:38-45; 21:40-43; 22:7; 23:32-36; ਆਇ)। ... ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਇਤ 38 ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ’’ (ਆਰ. ਟੀ. ਫ੍ਰਾਂਸ, *ਦ ਗੌਸਪਲ ਅਕਾਰਡਿੰਗ ਟੂ ਮੈਥਿਊ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1985], 332-33*)।⁴⁴ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।⁴⁵ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਬੂਲ ਕਰਨ (ਮਰਕੁਸ 16:15, 16; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38) ਅਤੇ ਬੇਪਤਰਤੀਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਖੁਦਾ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:22; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:9; ਯਾਕੂਬ 5:16)।